

C-303/19. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2019. április 11.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Corte suprema di cassazione (Olaszország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. február 5.

Felülvizsgálatot kérelmező fél:

Istituto Nazionale della Previdenza Sociale

Ellenérdekű fél:

VR

Az alapeljárás tárgya

Kérelem olyan másodfokú ítélet hatályon kívül helyezése iránt, amelyben a fellebbviteli bíróság megállapítja, hogy állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetést valósít meg az olyan szabályozás, amely szerint a családmagnak járó támogatás összegének meghatározása szempontjából a családmagba nem tartoznak bele a 2003/109/EK irányelv értelmében tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgárnak a harmadik országnak minősülő származási államban tartózkodó családtagjai, ugyanakkor a tagállami állampolgár Unión kívül tartózkodó családtagjai a családmag részét képezik

Az előzetes döntéshozatal tárgya és jogalapja

Az EUMSZ 267. cikk alapján a 2003/109/EK irányelv 11. cikke (1) bekezdése d) pontjának, valamint az egyenlő bánásmód elvének az értelmezése

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

Úgy kell-e értelmezni a 2003. november 25-i 2003/109/EK tanácsi irányelv 11. cikke (1) bekezdésének d) pontját, valamint a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkezők és az állampolgárok közötti egyenlő bánásmód elvét, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek alapján a családmaghoz tartozók számbavételénél a családmagnak járó támogatás összegének meghatározása céljából nem tartoznak bele a családmagba – a tagállami állampolgárokra vonatkozó rendelkezésektől eltérően – a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli munkavállaló családtagjai, ha azok a harmadik országnak minősülő származási országban tartózkodnak?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések és ítélkezési gyakorlat

A harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról szóló, 2003. november 25-i 2003/109/EK tanácsi irányelv (HL 2004. L 16., 44. o.; magyar nyelvű különkiadás: 19. fejezet, 6. kötet, 272. o.) 2. cikke, 11. cikkének (1), (2) és (4) bekezdése, valamint (12), (13) és (14) preambulumbekkezdése

A Bíróság 2015. szeptember 2-i Bizottság kontra Hollandia ítélete (C-508/10, EU:C:2012:243); 2012. április 24-i Kamberaj ítélete (C-571/10, EU:C:2012:233)

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Decreto legge 13 marzo 1988, n. 69, „Norme in materia previdenziale, per il miglioramento delle gestioni degli enti portuali ed altre disposizioni urgenti”, convertito in legge 13 maggio 1988, n. 153 (az 1988. május 13-i törvénnyé átalakított, a társadalombiztosítási szabályokról, a kikötői szervek vezetésének hatékonyabbá tételét célzó előírásokról és más sürgős rendelkezésekről szóló, 1988. március 13-i 69. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet, a GURI 1988. június 20-i 143. száma) 2. cikkének 1. bekezdése: „Az e cikkben előírt feltételek fennállása esetén az 1988. június 1-jén folyamatban lévő fizetési időszaktól kezdődően a családi támogatásokat az alkalmazottak, nyugdíjasok és a munkaviszonyból eredő pénzügyi társadalombiztosítási ellátásra jogosultak [...], állami alkalmazottak [...] esetében a családmagnak járó támogatás váltja fel. 2. A támogatás az e rendelet mellékletét képező táblázat alapján eltérő mértékben jár a családmagba tartozó személyek számától és a családmag jövedelmétől függően. A fent említett táblázatban magasabb jövedelemszintek vonatkoznak [...] az olyan családmagokra, amelyeknek egyes tagjai – rokkantság vagy testi, illetve mentális rendellenesség miatt – egyáltalán nem vagy tartósan nem képesek jövedelmező munkát végezni, vagy olyan kiskorú gyermekek, akik az életkoruknak megfelelő feladatok és funkciók ellátását illetően tartósan nehézségekkel küzdenek. Magasabb jövedelemszintek alkalmazandók [...], ha az 1. bekezdés szerinti személyek özvegy, elvált, különvált vagy egyedülálló személy jogállásával

rendelkeznek. Amennyiben a 6. bekezdésben meghatározott családmagba két vagy több gyermek tartozik, a járó támogatás havi összege 1994. július 1-jétől kezdődően – az első gyermek kivételével – gyermekenként [...] emelkedik. [...] 6. A családmagot a – ténylegesen különvált házastárs kivételével – a házastársak és a gyermekek, valamint a gyermekekkel egy tekintet alá eső személyek, [...] alkotják, feltéve, hogy az említett gyermekek és velük egy tekintet alá eső személyek 18 évnél fiatalabbak vagy – életkorra tekintet nélkül – rokkantság, vagy testi, illetve mentális rendellenesség miatt egyáltalán nem vagy tartósan nem képesek jövedelmező munkát végezni. [...]. 6-bis. Nem tartoznak bele a 6. bekezdésben meghatározott családmagba a külföldi állampolgár házastársa és gyermekei, valamint a külföldi állampolgárhoz tartozó, gyermekekkel egy tekintet alá eső személyek, ha a Köztársaság területén nem rendelkeznek tartózkodási hellyel, kivéve, ha az olasz állampolgárokat viszonyosság illeti meg abban az államban, amelynek állampolgárságával a külföldi rendelkezik, vagy ha a családi ellátások tárgyában nemzetközi megállapodás született. Azokat az államokat, amelyekkel viszonyosság áll fenn, a Ministro degli affari esteri (külügyminiszter, Olaszország) való egyeztetést követően a Ministro del lavoro e della previdenza sociale (munkaügyi és társadalombiztosítási ügyekért felelős miniszter, Olaszország) határozza meg. [...]. [...] 8-bis. Minden családmag csak egyetlen támogatásban részesülhet. A támogatásban részesülő családmag tagjai más támogatásban vagy a jogosult személyétől függetlenül más családi ellátásban nem részesülhetnek. 9. A családmag jövedelmét a családmag tagjai által az adott év július 1-jét megelőző naptári évben megszerzett, a természetes személyek jövedelemadójaival terhelt összes jövedelem összege képezi, amely a támogatás kifizetése szempontjából a következő évben június 30-ig vehető figyelembe. (...) Ezenfelül a jövedelembe – jellegétől függetlenül – beleszámít minden, [...] meghaladó [...] jövedelem. A jövedelembe – elnevezésüktől függetlenül – nem számítanak bele a végkielégítések és az ilyen végkielégítésekre kapott előlegek, valamint az e cikk szerinti támogatás. [...]

Decreto legislativo 8 gennaio 2007, n. 3, „Attuazione della direttiva 2003/109/CE [...]” ([...] 2003/109/EK irányelv átültetéséről szóló, 2007. január 8-i 3. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet; a GURI 2007. január 30-i 24. száma), amely az irányelv rendelkezéseit beilleszti a decreto legislativo 25 luglio 1998, n. 286, „Testo unico delle disposizioni concernenti la disciplina dell’immigrazione e norme sulla condizione dello straniero” (a bevándorlás szabályozására és a külföldiek jogállásával kapcsolatos szabályokra vonatkozó rendelkezések egységes szövegéről szóló, 1998. július 25-i 286. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet, a GURI 1998. augusztus 18-i 191. számának rendes melléklete) szövegébe, így az a következőképpen rendelkezik a 9. cikk 1. bekezdésében: „A legalább öt évre szóló, érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkező azon külföldi személy, aki bizonyítja, hogy olyan jövedelemmel rendelkezik, amely a szociális támogatás éves összegénél nem alacsonyabb, a családtagjait érintő kérelem esetében pedig [...] kielégítő jövedelemmel és megfelelő, a nemzeti jog releváns rendelkezései által előírt minimumfeltételeket kielégítő lakással rendelkezik, a rendőrségi prefektustól huzamos tartózkodási EK-engedély kiadását kérheti [...]; és a 12. bekezdésben:

„Az állam területén jogszerűen tartózkodó külföldi esetében előírt rendelkezéseken kívül a huzamos EU-tartózkodási engedéllyel rendelkező személy: [...] c) ellenkező rendelkezések hiányában, és ha a külföldi személy az ország területén való tényleges tartózkodása bizonyított – jogosult a szociális biztonsági rendszer, a társadalombiztosítási ellátások, az egészségügyi, iskolai és szociális ellátások igénybevételére, valamint a nyilvánosság számára rendelkezésre álló árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáféréssel kapcsolatos ellátásokra, beleértve a szociális lakások megszerzésére irányuló eljárásokban való részvételt [...]”.

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 VR Olaszországban dolgozó pakisztáni állampolgár, akinek a családtagjai 2011. szeptember és 2014. április között elhagyták Olaszországot, hogy visszatérjenek a származási országukba. A munkáltató és az INPS (országos társadalombiztosítási intézet, Olaszország) ezen időszak vonatkozásában megtagadta VR-től a családmagnak járó támogatást amiatt, hogy a 69/88 rendkívüli törvényerejű rendelet 2. cikkének 6-bis bekezdése a külföldi állampolgárok vonatkozásában az említett támogatás meghatározásával kapcsolatos számbavételnél nem veszi figyelembe a munkavállaló házastársát és gyermekeit, ha azok Olaszországban nem rendelkeznek tartózkodási hellyel.
- 2 A 2003/109/EK irányelv 11. cikke és az annak olasz jogrendbe történő átültetését szolgáló rendelkezések alapján először az elsőfokú bíróság, majd a Corte di appello di Brescia (bresciai fellebbviteli bíróság, Olaszország) is megállapította a fent említett 2. cikk 6-bis. bekezdésének hátrányosan megkülönböztető jellegét és mellőzte annak alkalmazását, valamint az országos társadalombiztosítási intézetet és a munkáltatót a visszatartott összegek munkavállaló részére történő kifizetésére kötelezte.
- 3 Az országos társadalombiztosítási intézet a másodfokú ítélet megsemmisítése céljából felülvizsgálati kérelmet terjeszt elő.

Az alapeljárás felperesének főbb érvei

- 4 Az országos társadalombiztosítási intézet álláspontja szerint a családmagnak járó támogatás – a megtámadott ítéletben szereplő megállapítással ellentétben – nem a 2003/109 irányelv 11. cikke (1) bekezdése előírásának megfelelő, a nemzeti szabályozás szerinti társadalombiztosítás, szociális ellátás és szociális védelem szempontjából egyenlő bánásmódot szükségessé tevő, ellátási jellegű támogatás, ehelyett társadalombiztosítási jellegű, a (13) preambulumbekzdés szerinti „alapvető” támogatásnak nem minősülő támogatásról van szó, így az az állampolgárok és a külföldiek közötti egyenlő bánásmód szabályától való, a 11. cikk (4) bekezdésében meghatározott eltérés hatálya alá tartozhat.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 5 A családmagának járó, a 69/1988 rendkívüli törvényerejű rendelet 2. cikkében meghatározott támogatás olyan keresetkiegészítés, amely valamennyi munkavállalót és nyugdíjast vagy munkaviszonyból eredően társadalombiztosítási ellátásra jogosultat megillet, feltéve hogy azok családmagjának jövedelme nem halad meg egy bizonyos határértéket.
- 6 Az említett támogatás országos társadalombiztosítási intézetet terhelő összegét a családmagot alkotó családtagok és a gyermekek számával, valamint a családi jövedelemmel arányosan állapítják meg. A munkáltató ezt a hozzájárulást a díjazással együtt, a munkavállaló bruttó díjazásának százalékában fizeti ki. Ezt követően az országos társadalombiztosítási intézet véglegesen elszámolja egymással szemben a munkáltató által kifizetett támogatásokat és a munkáltató által megfizetendő társadalombiztosítási járulékokat.
- 7 A nemzeti ítélkezési gyakorlat a támogatást egyes esetekben *társadalombiztosítási jellegű* támogatásként határozta meg, mivel a nyugdíjnak vagy a díjazásnak – az elvégzett munkával arányos és az összes munkáltató által befizetett járulékokból finanszírozott, a kellő jövedelemmel összességében nem rendelkező családok esetében a kellő jövedelem biztosítását célzó – kiegészítéséről van szó, más esetekben viszont *ellátási jellegű* támogatásként határozta meg, tekintettel arra, hogy mind a támogatás összege, mind pedig a támogatás kifizetésének alapját képező jövedelem magasabb az olyan családok esetében, amelyek magasabb fokú védelemre érdemesek amiatt, hogy tagjaik között rokkant személyek vagy rászoruló gyermekek vannak.

A kérdést előterjesztő bíróság szerint ez a különbségtétel nem tűnik relevánsnak, mivel mindegyik esetben a 2003/109/EK irányelv 11. cikke (1) bekezdése d) pontja rendelkezésének hatálya alá tartozó intézkedésről van szó.

- 8 Az előzetes döntéshozatalra utalást igazoló értelmezési kétely merül fel amiatt, hogy a jog a családmaghoz tartozó személyeknek alapvető jelentőséget tulajdonít a támogatás felépítése szempontjából és e személyeket lényegében a díjazás jogosultjának vagy a nyugdíjasnak járó pénzügyi ellátás kedvezményezettjeként határozza meg: úgy tekinthető-e, hogy – az állampolgár ténylegesen már nem Olaszországban tartózkodó családtagjaival ellentétben – nem tartoznak bele a családmagba a külföldi állampolgár családtagjai, ha azokról már nem állítható, hogy ténylegesen Olaszországban tartózkodnak és a származási országukkal nem állnak fenn a viszonyosság feltételei, figyelembe véve, hogy a 2003/109/EK irányelv (4) preambulumbekzdése szerint az irányelv célja „[a] tagállamokban huzamosan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok integrációja” és a családtagok az irányelv és 2. cikkének (1) bekezdésében szereplő meghatározás szerint „a harmadik ország azon állampolgárai, akik az érintett tagállamban tartózkodási helyük rendelkeznek”.

- 9 A Bíróság eddig kizárólag olyan ügyekben foglalt állást, amelyekben mind a érvényesíteni kívánt, szociális védelemhez való jogok jogosultjai, mind pedig azok családmagjának összes tagja huzamosan a tagállamban tartózkodtak vagy egyik tagállamból a másikba költöztek át. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés tehát példa nélküli.

MUNKADOKUMENTUM